

แนวทางในการเตรียมตัวของครูประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21 Guidelines for the preparation of history teachers in the 21st century

พระครูใบฎีกาธนู ธนawatthano (เนียมวงศ์)

Phrakhrubidika Thanoo Thanawatthano (Niamwong)

สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

thanooo1144@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงองค์ความรู้อันเป็นแนวทางนำไปพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เป็นการชี้ให้เห็นถึงความเป็นครูที่ต้องตระหนักถึงการเตรียมตัวในการถ่ายทอดความรู้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ภายใต้บรรยากาศที่ตื่นรู้ด้วย เพื่อผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามวัย ให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นผู้ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน และเพื่อเป็นแนวทางในการตระหนักและสร้างคุณค่าของความเป็นครูให้เกิดความชัดเจนและตอบสนองกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นแม่พิมพ์ของชาติได้อย่างภาคภูมิใจ

คำสำคัญ : แนวทาง, การเตรียมตัว, ครูประวัติศาสตร์, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to show the body of knowledge which is a guideline for the development of teachers learning in the 21st century, about learning history. It points out that the teachers must be aware of the preparation for the efficient transfer of knowledge and the effectiveness of the management of history learning. Under a good atmosphere to learn as well for learners to have the ability to seek knowledge for

solving problems. There should be the ability to use technology for learning have advanced thinking skills, life skills, and creative communication skills as its age. There must be the characteristics of citizenship with patriotism, religion, monarchy, good intentions, longing to learn, and to live sufficiently commitment to study and work to be a guideline to realize and create the value of being a teacher to be clear and responsive to learning management in the 21st century and be a proud mother of the nation.

Keywords: guidelines, preparation, history teacher, the 21st century

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกกันว่าศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เป็นยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองเทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลทั่วทั้งโลก ซึ่งร่วมกับการพัฒนานวัตกรรมและวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วมากขึ้นภายในเวลาไม่กี่นาทีผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้วิถีชีวิตทางสังคมต้องมีการปรับเปลี่ยนให้รู้เท่าทัน ทุกคนในทุกสาขาอาชีพรวมถึงด้านการศึกษาล้วนได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่ในปัจจุบันได้รับผลกระทบมากในเชิงลบจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเผยแพร่ข่าวสารอย่างรวดเร็วด้านข่าวความเสียหายที่เกิดจากพฤติกรรมของครู ทั้งในแง่ของความตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจที่จะให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง เช่น ข่าวของการลงโทษนักเรียนที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ ข่าวการซื้อบริการและการคุกคามทางเพศกับนักเรียน รวมไปถึงข่าวการเผยแพร่การกระทำผิดหรือเสนอปมด้อยของนักเรียนผ่านทางออนไลน์ ซึ่งเป็นกระแสสังคมที่มีผลกระทบรวดเร็วและรุนแรงมาก สร้างความเสียหายเสื่อมเสียให้กับภาพพจน์และลดทอนความเชื่อถือศรัทธาของความเป็นครูเนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อความเจริญของบุคคล สังคม และประเทศชาติ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2558 : 3)

การมีปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เท่าที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยความน่าเบื่อ เพราะไม่เป็นการพัฒนาสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้บังเกิดแก่ผู้เรียนแต่

อย่างไร้เลย อันครูที่ด้นนั้นไมใช่แต่จะมีความรู้ดี (1. มีศาสตร์) อย่างเดียวเท่านั้นไม แต่ยจะต้องมีศิลป์ (2. ศิลป์) ในการถ่ายทอดความรู้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้บรรยากาศที่ดี น่าเรียนรู้ด้วย ทั้งยจะต้องมีศีลธรรมจรรยาบรรณของครู (3. มีศีลธรรมจรรยา) เป็นคุณสมบัติ 3 ประการ (3 ศ.) ซึ่งครูจะต้องมีและหมั่นทบทวนเตือนใจตนเองอยู่ (เฉลิม มลิกา นิติเชตต์ปริษา, 2559 : 3) อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของครูผู้สอนที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง แต่ครูผู้สอนไม่เข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำการสอนไม่ตอบสนองต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เน้นครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2542 : 2) สอดคล้องกับ (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2542 : 140) กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนส่วนมากยังใช้วิธีการท่องจำ ซึ่งเป็นวิธีแบบเก่าที่ครูผู้สอนคุ้นเคย จนเกิดความเคยชิน และคิดว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงผลการศึกษาของ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2540 : 54) ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาไว้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าการใช้วิธีสอนแบบอื่น โดยมีบรรยายเนื้อหาสาระตามหนังสือ ครูผู้สอนขาดเทคนิคหรือวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือฝึกฝนการแก้ปัญหา ระหว่างการเรียนการสอน และการที่ผู้เรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง ปัญหาในด้านเนื้อหาวิชา ผู้เรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาวิชาไม่น่าเบื่อหน่ายเพราะมวลงประสการณ หรือสาระที่ได้เรียนไปนั้นแตกต่างไปจากประสการณในสังคมที่เกิดขึ้นจริง อีกทั้งเนื้อหาวิชาในแต่ละระดับชั้นมีความซ้ำซ้อนกันมาก และเน้นความจำมากกว่าการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์จากการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูผู้สอนสังคมศึกษาจึงต้องปฏิรูปรูปแบบ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ฯลฯ ให้ทันการเปลี่ยนแปลงกับยุคใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ และคตที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและทักษะความรู้อย่างสมดุลเน้นเรื่องภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความตระหนักถึงหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก มีความสามารถร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีความสุข

ผู้เขียนจึงได้รวบรวมและเรียบเรียงเรื่องราวความเป็นจริงที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ตลอดจนสอดแทรกแนวคิดโดยภาพรวม เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ ตลอดจนผู้สนใจซึ่งจะได้ร่วมกันสร้างสรรค์และช่วยกันพัฒนาองค์ความรู้ใน

เรื่องแนวทางในการเตรียมตัวของครูประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้เกิดการก้าวเดินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง จะได้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมประสบการณ์ดังจะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

การเตรียมตัวของครูประวัติศาสตร์

การสอนที่ดี หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ดี จำเป็นจะต้องอาศัยการวางแผนที่ดีให้ตรงตามจุดประสงค์ จึงจะบรรลุจุดหมายประสบความสำเร็จ แต่การวางแผนที่ดี (good planning) ไม่ใช่ของง่าย และจะไม่ใช่ว่าสิ่งใด ๆ ก็ทำได้ดี ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ของยากจนสุดวิสัยที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวางแผนการสอนที่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ครูอาจจะเรียนรู้ได้ ผู้วางแผนจำเป็นจะต้องมีข้อมูล หลักการ และประสบการณ์ในตัวของผู้วางแผนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะใช้เป็นเครื่องมือประกอบการวางแผน สิ่งนี้ครูประวัติศาสตร์ทุกคนอาจมีได้ แม้จะมากน้อยแตกต่างกันไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล นั่นคือ โดย “การเตรียมตัว” ให้พร้อมอาจจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญได้เป็น 3 ประการ (3 ศ.) คือ

ศ. ที่ 1 การเตรียมตัวในเรื่อง ศาสตร์

ศ. ที่ 2 การเตรียมตัวในเรื่อง ศิลปะการสอน

ศ. ที่ 3 การเตรียมตัวในเรื่อง ศีลธรรมจรรยาบรรณของครู

การเตรียมตัวในเรื่องศาสตร์

คุณสมบัติประการแรกของครูประวัติศาสตร์ที่ดีก็คือ เป็นผู้มีศาสตร์ดี คำว่า “ศาสตร์” ในที่นี้หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการเป็นเลิศทั้งในแขนงวิชาสามัญ วิชาชีพ และมีความรู้วิชาพื้นฐานซึ่งเป็นวิชาบังคับทั่วไปเป็นอย่างดีเพียงพอที่จะใช้เป็นรากฐานในการอบรมสั่งสอนและสร้างสรรค์นักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ตามลำดับ ในอนาคตวิทยาการความรู้และแนวความคิดต่าง ๆ ที่ครูประวัติศาสตร์ได้รับจากการศึกษาในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ยังไม่ถือว่าเป็นการสิ้นสุด และต้องเรียนต้องสนใจอีกเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูแล้ว ซึ่งถ้าครูประวัติศาสตร์คนใดมีความคิดเห็นเช่นนี้ นับว่าเป็นความคิดที่ผิดมากอันที่จริงแล้ว ทุกวันนี้สิ่งที่เรียกว่าความรู้ ความคิด และการศึกษา ได้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีวิวัฒนาการในตัวของมันเอง ในด้านการศึกษาก็มีเครื่องมือใหม่ ๆ ความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาในรูปของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งครูประวัติศาสตร์จำเป็นจะต้องเอาใจใส่และติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหว เพื่อ

การปรับปรุงตนเอง (self improve) ให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ นอกเหนือไปจากที่กล่าวแล้ว ครูประวัติศาสตร์ยังจะต้องศึกษาและให้ความสนใจสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็นการเพิ่มเติมอยู่เสมอ

การเตรียมตัวในเรื่องศิลปะการสอน

คุณสมบัติประการที่ 2 ของครูประวัติศาสตร์ที่ดีก็คือ เป็นผู้มีความศิลปะดี คำว่า “ศิลปะ” ในที่นี้หมายถึงการเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความสามารถอย่างเป็นเลิศในศิลปะการสอน ก็คือ “การสอนดี” นั่นเองในเรื่องนี้ “มีคำกล่าวกันหนาหูในหมู่ชนที่เลื่อมใสความเป็นจริงว่า อาชีพครูนั้นใคร ๆ ก็ยี้ดถือได้ว่าเป็นครูนั้นเป็นของง่าย ครูเป็นผู้ใหญ่มีอาวุโสมากกว่านักเรียนครู ความเข้าใจของคนเหล่านั้นไกลต่อความเป็นจริงเป็นอันมาก อาชีพครูไม่ใช่อาชีพของคนสามัญ แต่เป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นอาชีพของผู้ทรงวิทยาคุณและมีจิตเมตตาจะแจกจ่ายวิทยานั่นให้เป็นทานแก่คนทั่วไป ” งานครูนั้นนับได้ว่าเป็นงานกุศล ผู้ที่ยึดถืออาชีพครู ไม่ใช่ผู้ที่คิดเห็นประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง หรือคิดหวังร่ำรวย เพราะการเป็นครูนั้นเราท่านย่อมทราบกันดีอยู่แล้วว่า ไม่ใช่อาชีพที่จะนำความมั่งคั่งมาให้ เนื้อแท้ของความมุ่งหวังของผู้เป็นครูก็คือความสุขใจ ความสุขใจคือผลตอบแทนสิ่งเดียวที่ครูปรารถนา เมื่อได้เห็นศิษย์ได้รับการฝึกฝนอบรมจนสามารถจะประกอบกิจการงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และช่วยกันจรรโลงประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ธงชัยได้เป็นผลสำเร็จผู้ที่จะนับได้ว่าเป็นครูที่ดีนั้น จะเป็นแต่เพียงมีความรู้เท่านั้นหาเพียงพอไม่ ความรู้สามัญที่ครูมีเป็นเสมือนหนึ่งรากฐานหรือทุนรอนที่ครูจะได้นำออกมาแจกจ่ายกับศิษย์เมื่อถึงเวลาอันควร โดย ทำนองเดียวกัน ความรู้วิชาครูก็ย่อมจะช่วยให้ครูรู้หลักการและกระบวนการที่จะถ่ายทอดวิชาต่าง ๆ แก่ศิษย์ให้เป็นผลดีด้วยกันโดยปกติวิสัย ครูที่ได้ศึกษาวิชาครูย่อมจะมีความคิดความเห็นและแนวทางที่จะสอนให้ได้ผลดียิ่งกว่าครูที่ไม่เคยเรียนวิชาครูมาก่อนเลย แต่อย่างไรก็ตาม มีครูอยู่มากแม้จะมีความรู้วิชาสามัญดีและเคยศึกษาวิชาครูมาแล้ว แต่ก็ยังสอนให้เป็นผลดีไม่ได้ ทั้งนี้อาจเป็นด้วยครูเหล่านั้นขาดคุณลักษณะบางประการ เช่น ความรักนักเรียน ความอดทน ความตั้งใจสอน ความอดุสหาหะ ความเที่ยงธรรม หรือละเลยไม่พยายามใช้ความรู้วิชาครูที่เคยศึกษามาเข้าช่วยในการสอนนักเรียน ผู้ที่จะนับได้ว่าเป็นครูดีจึงไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเดียว คุณวุฒินั้นไม่ใช่เครื่องหมายของครูที่ดีการรู้จักถ่ายทอดความรู้โดยทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกอยากเรียน เข้าใจ และสามารถรับเอาความรู้นั้นไว้เป็นของตน นั้นแหละที่เรียกว่าการเข้าใจสอน สอนเป็นหรือสอนดี (กมล เกาพิจิต, 2497 : 28-29)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเตรียมตัวในเรื่องศิลปะการสอนของครูประวัติศาสตร์อาจกระทำได้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. มีความตั้งใจจริงที่จะเป็นครูประวัติศาสตร์ที่ดี
2. มีการศึกษาทบทวนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยาที่จำเป็นในการเรียนการสอน พร้อมกับฝึกทักษะและความชำนาญให้มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะนำไปใช้ได้
3. มีการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่ว ๆ ไป และหลักการที่สำคัญในการสอนประวัติศาสตร์ พร้อมกับยึดหยุ่นนำไปใช้อย่างแยบยลเสมอ ๆ
4. มีการศึกษา ทำความเข้าใจ และฝึกทักษะเกี่ยวกับวิธีการสอนประวัติศาสตร์โดยวิธีการแม่บทคือ “วิธีการทางประวัติศาสตร์ (historical method) ให้มีความชำนาญและนำไปใช้อย่างจริงจังในการสอน”
5. มีการศึกษา ทำความเข้าใจ และฝึกทักษะเกี่ยวกับเทคนิคและกลวิธีการสอนประวัติศาสตร์แบบต่าง ๆ พร้อมกับนำไปใช้ผสมผสานกับการสอนโดยวิธีการสอนแม่บท
6. มีการศึกษา ทำความเข้าใจ และรู้จักวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และน่าสนใจ
7. มีเทคนิคการเลือกและใช้สื่อการสอน (Instructional media) ประกอบอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม และสร้างความสนใจของนักเรียนได้ดี
8. มีการกำหนดโครงการวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องตามหลักวิชา ทั้งสอดคล้องกับสภาพการณ์และตัวนักเรียนเป็นสำคัญด้วย
9. เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (student center) เป็นสำคัญ
10. มีการติดตามเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน และนำข้อบกพร่องที่ค้นพบมาแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และดีขึ้น

อนึ่ง การหาโอกาสไปสังเกตการสอนหรือฟังการบรรยายของครูอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อสนทนา ซักถาม แนวทาง และแนวความคิดต่าง ๆ จากท่านผู้รู้แล้วนำไปทดลองใช้อย่างจริงจัง พร้อมกับรู้จักปรับปรุงเทคนิคและกลวิธีการสอนที่ดีและน่าสนใจให้เหมาะกับบุคลิกภาพและความสามารถเฉพาะตัวครู นับว่าเป็นประสบการณ์การเรียนรู้และดำเนินการฝึกปฏิบัติ ซึ่งครูประวัติศาสตร์ควรคำนึงและลงมือกระทำอย่างจริงจัง จึงจะเป็นผู้มีศิลปะในการสอนประวัติศาสตร์ที่ดีได้

**สมรรถภาพในการเป็นครู (teacher's competencies) (นาฏเจลิยว สุมาวงศ์ และ
คณะ, 2513 : 138-140)**

นอกเหนือจากการมีความรู้ที่ดีในวิชาสามัญทั่วไป วิชาสามัญ เอก โท เฉพาะตัว และ
วิชาการศึกษาแล้ว ผู้ที่จะเป็นครูต้องได้รับการฝึกฝนให้มีสมรรถภาพในการเป็นครู คือ

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

1.1 ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

1.2 ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาของนักเรียน

1.3 ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้

1.4 วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน

1.5 ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.6 ใช้แผนทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อวัดผลการเรียน เพื่อการวิเคราะห์และแก้ไข และ

รู้จักการวัดผลโดยทั่วไป

1.7 ปกครองชั้นและบริหารงานชนิดต่าง ๆ ของชั้นได้อย่างเรียบร้อยราบรื่น และ
ปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

2. สามารถอบรม แนะนำ และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

2.1 หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้ว ก็
ย่อมจะปกครองตัวเองได้

2.2 ใช้หลักการและวิธีการของการแนะนำ

2.3 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครอง

2.4 ใช้ผลของการวิจัยและผลของการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

3. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

3.1 ร่วมในการวางแผนจัดทำ “กิจกรรมในหลักสูตร” หรือ “กิจกรรมร่วมหลักสูตร”
ชนิดต่าง ๆ

3.2 รับหน้าที่และภาระในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน

3.3 รักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

4. สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จัก

4.1 ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น

4.2 ทำให้ชุมชนสนใจโรงเรียน และสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม

4.3 หาความร่วมมือและช่วยเหลือจากบิดามารดา ผู้ปกครอง

4.4 หาบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการสอน

4.5 ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน

5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก

5.1 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการเรียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม องค์กร หรือสถาบันในทางการศึกษา

5.2 ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้เป็นครู และช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครู

5.3 ส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้าในทางวิชาการศึกษาอยู่เสมอ

5.4 ช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ และช่วยดูแลแนะนำควบคุมผู้ที่มาเป็นนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียนของตน

การเตรียมตัวในเรื่องศีลธรรมจรรยาบรรณของครู

คุณสมบัติประการสุดท้ายของครูประวัติศาสตร์ที่ดีก็คือ เป็นผู้มี “ศีลธรรมจรรยาบรรณของครูที่ดี” ก็คือ การเป็นผู้มีความประพฤติดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณของครูโดยเคร่งครัดนั่นเอง การเป็นผู้มีความประพฤติดีมีอิทธิพลสำคัญเพียงไรในการอบรมนักเรียน เกือบจะต้องกล่าวให้ยาวความ ในฐานะที่ครูเป็นเสมือนหนึ่งแบบอย่างของนักเรียน และนักเรียนมีความใฝ่慕ที่จะเอาอย่างและประพฤติตามครู ครูที่ดีจึงสมควรเป็นผู้มีความประพฤติดีงาม มีความเมตตากรุณา ตั้งอยู่ในความเที่ยงธรรม เคารพในเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล กล่าวหาญ อดทน อดสาหะ รักที่จะร่วมมือร่วมใจกับนักเรียน เพื่อประกอบกิจให้เป็นผลดีสมดังความมุ่งหมาย เต็มใจและเตรียมพร้อมที่จะขจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ลดถอยไป และสร้างเสริมความดีขึ้นแทนที่ ผู้ใดซึ่งแม้จะมีความรู้ดีและรู้จักวิธีสอน แต่ถ้าหากขาดความประพฤติและอัธยาศัยที่ดีงามแล้ว ผู้นั้นก็ยังไม่สมควรจะนับว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะครบถ้วนสมกับที่จะเป็นครูที่ดีได้ (กมล เกาพิจิตร, 2497 : 30)

ครูประวัติศาสตร์ที่ดีควรตระหนักว่า ครูมีอิทธิพลไม่น้อยกว่าบิดามารดาของนักเรียน พระพุทธศาสนายกย่องเทิดทูนไว้ในที่สูง เช่น ในเรื่องทิศก้นนั้นได้ยกให้ครูบาอาจารย์อยู่ในทิศหนึ่งตามประเพณีของไทยเมื่อพูดถึงครูบาอาจารย์รวมอยู่ด้วย

ธรรมชาติของนักเรียนย่อมนับถือยกย่องวีรบุรุษผู้กล้าหาญ ที่เรียกกันว่า ครู ในวรรณคดีของนักเรียน ย่อมเป็นวีรบุรุษวีรสตรีของเขา เขาคิดว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งมอบหมายให้มาสอนย่อม

เป็นบุคคลที่ควรยกย่อง จนได้ยินเนื่อง ๆ ว่า บางทีนักเรียนเชื่อฟังครูยิ่งกว่าผู้ปกครองพ่อแม่ พ่อแม่ว่าอะไรไม่เชื่อ เชื่อแต่ครูคนเดียว

เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูควรคำนึงถึงสำคัญของตนต่อนักเรียนไว้เสมอ และใช้ความสำคัญนี้ให้ถูกต้องเป็นประโยชน์แก่ตน แก่นักเรียน และแก่สังคมต่อไป ฉะนั้นครูที่ดีควรเป็นตัวอย่งที่ดีของนักเรียน ครูควรวางตนให้เป็นที่เคารพนับถือของนักเรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ครูมีสิทธิต่อนักเรียนไม่น้อยกว่าพ่อแม่ในการปกครองนักเรียน ครูเป็นศาสตร์ขั้นต้นและศาลชั้นสูงเมื่อพ่อแม่ของนักเรียนไว้วางใจให้ครูปกครองสั่งสอนลูกของเขา ครูก็ควรระมัดระวังตนให้จงดี การปกครองควรให้เป็นไปโดยเมตตาจิตยิ่งกว่าอื่น ความรักและนับถือของนักเรียนอันจะพึงมีพึงเกิดขึ้นควรจะเป็นผลของเมตตาจิตของครูยิ่งกว่าเป็นผลของการเขี่ยนตีตำว่า นักเรียนควรจะต้องรักและเกรงครูยิ่งกว่าเกลียดและกลัว (พิชญ ชัชวาลย์ปรีชา และคณะ, 2505 : 30)

ลักษณะครูที่ดีที่นักเรียนชอบ

เป็นลักษณะที่นักเรียนทั่วไปชอบหรือต้องการให้ครูมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รอบรู้ สามารถให้ความกระจ่างแจ้งในวิชาหรือในสิ่งที่นักเรียนสงสัยหรืออยากรู้ได้เป็นอันดี

2. มีความสามารถในการสอนวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนไม่เบื่อ มีวิธีสอนหลาย ๆ แบบและสอนเก่ง คือ มีทักษะและเทคนิคในการสอน สามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ดี

3. เป็นบุคคลที่มีเหตุผลและใช้เหตุผลอย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนจะต้องมีความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง

4. มีอารมณ์ดี ร่าเริง ไม่เป็นบุคคลที่วางตัวเคร่งขรึมอยู่ตลอดเวลา เพราะนักเรียนจะรู้สึกไม่กล้าเข้าหาครู เพราะครูวางตัวเป็นผู้ใหญ่เกินไป นักเรียนจึงไม่กล้าที่จะพบปะติดต่อกับและทำให้บรรยากาศในการเรียนเคร่งเครียด ซึ่งจะสร้างความเครียดเกิดขึ้นในการสอนด้วย

5. มีอารมณ์ขัน นอกจากจะมีอารมณ์ดีแล้ว ครูจะต้องมีอารมณ์ขันด้วย อารมณ์ขันจะช่วยเสริมบุคลิกภาพที่ดีของครู เพราะในการเรียนจะต้องมีอารมณ์ขันสนุกสนานด้วย ถ้าบรรยากาศเคร่งเครียดอยู่ตลอดเวลา ก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของนักเรียนด้วย

6. มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณครูมีที่พึ่งและยังมีคนที่เอาใจใส่ดูแลตนอยู่ด้วย

7. มีความเป็นกันเองกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนมักจะรู้สึกว่าคุณครู “สูง” เกินกว่านักเรียนจะมาปรึกษาหารือหรือถามปัญหาใด ๆ ดังนั้น ครูจึงต้องพยายามให้ความสนิทสนมกับนักเรียน แต่ให้อยู่ภายในขอบเขตของครู คือ ไม่สนิทสนมมากเกินไป เพราะนักเรียนมักจะ “หลง” ทำให้อาการ “ลาม” ขึ้นได้ในการที่ครูให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียนนี้ จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณครูไม่อยู่ “สูง” นักเรียนก็จะกล้าที่จะแสดงออกหรือปรึกษาไต่ถามสิ่งต่าง ๆ จากครูได้ และจะมีผลทางด้านอารมณ์และจิตใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครูได้

8. ครูที่มีความเข้มแข็ง ไม่อ่อนแอ มีความอดทน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนจะเกิดความนิยมเลื่อมใสและศรัทธาในตัวครูยิ่งขึ้น

9. มีความสนใจในนักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือส่วนตัวนักเรียนจะมีความรู้สึกว่าคุณครูไม่ทอดทิ้งนักเรียน เอาใจใส่คอยไต่ถามทุกข์สุขตลอดจนความเป็นอยู่สภาพทางบ้าน นักเรียนก็จะเกิดความซาบซึ้งในตัวครูยิ่งขึ้น

10. นักเรียนนิยมชมชอบครูที่แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะกับกาลเทศะ ไม่แต่งกายที่ล้ำสมัยหรือน่าสมัยจนเกินไป (วิสิฐ ทองแสง, 2515 : 34-35)

ความหมายของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ เป็นศัพท์บัญญัติที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้ทรงริเริ่มใช้ในความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “History” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า “Historia” ในภาษาละตินและสเปน “Histoire” ในภาษาฝรั่งเศส และ “Storia” ในภาษาอิตาลีรากศัพท์เดิมมาจากภาษากรีกว่า “Histor” ความหมายเดิมแปลว่า “ถัก” หรือ “ทอ” ซึ่งเฮโรโดตัสนักปราชญ์ชาตกรีกคนแรกใช้คำว่า “Historiai” ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์เนื่องจากเฮโรโดตัสเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาวรรณคดี วัฒนธรรมและการเมือง รวมทั้งส่งเสริมการเขียนประวัติศาสตร์และวิชามานุษยวิทยา (R.K. Majumdar and A.N. Srivastva, 1977 : 9) นอกจากนี้ นักประวัติศาสตร์ชาวต่างประเทศได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้ Aristotle กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นการบอกกล่าวอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเรื่องราวปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Louis, Gotts Chalk, 1956 : 41) Frank G. Willistion กล่าวว่าประวัติศาสตร์เป็นสาขาเดียวกันในบรรดาวิชาสังคมศาสตร์ทั้งหมดที่ทำให้วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับมนุษย์มีความหมายและเชื่อมโยงติดต่อกัน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, 2518 : 193) ในขณะที่นักวิชาการชาวไทยได้ให้ความหมายประวัติศาสตร์หลายทัศนะ เป็นต้นว่าประวัติศาสตร์ คือ

การศึกษาความเป็นมาของมนุษยชาติหรือสังคมใดสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีตปัจจุบัน ถึงอนาคต โดยอาศัยวิธีการที่เป็นที่รู้จักกันว่า วิธีของประวัติศาสตร์ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2519 : 171) ประวัติศาสตร์ คือ การไต่สวนเข้าไปให้รู้ถึงความจริงทุกสิ่งที่มีมนุษย์ได้คิด ได้ทำ ได้หวังได้รู้สึก ประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความคิดที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ (แถมสุข นุ่มนนท์, 2533 : 1) ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาเรื่องราวในอดีตที่รวมไปถึงระเบียบวิธีในการศึกษา เพื่อการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้นเอง (อดิศร ศักดิ์สูง, 2552 : 6) ประวัติศาสตร์ยังสามารถนิยามได้ในหลายความหมาย

กล่าวสรุปได้ว่าจากความหมายของประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น มีความหมายเป็น 2 นัยในความหมายอย่างกว้าง ๆ ประวัติศาสตร์ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เวลา หรือประสบการณ์ทั้งมวลของมนุษยชาติในอดีต และในความหมายที่ครอบคลุมกว่าความหมายแรก ประวัติศาสตร์ หมายถึง เหตุการณ์ในอดีตที่ได้มีการศึกษา วิเคราะห์ และมีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบระเบียบด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีการศึกษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งความหมายของประวัติศาสตร์ในลักษณะนี้ จึงเป็นการอธิบายประสบการณ์ในอดีตที่มีคุณค่าขึ้นมาใหม่ให้ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เพราะเป็นการจัดการข้อมูลให้สัมพันธ์กับมิติเวลา บุคคล สถานที่ และเหตุการณ์

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนทราบถึงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2)

นอกจากนี้ (กาญจนา ศิริมุสิก, 2544 : 152) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่ากับเป็นความพยายามทำความเข้าใจความจริงเป็นวิถีทางก่อกำเนิดและพัฒนาสติปัญญา เพราะการศึกษาและการค้นคว้าในทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่นความมีเหตุผล ความยุติธรรม ความวิริยะ อุตสาหะ ช่างสังเกต มีระเบียบ รอบรู้และเฉลียวฉลาด ฯลฯ ทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทันคน ทันเหตุการณ์ อันเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ในแขนง

ต่าง ๆ เช่น สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ได้เป็นอย่างดีทำให้เราสามารถสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็น จนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับประวัติศาสตร์ อีกทั้งความรู้และแบบอย่างในประวัติศาสตร์ เป็นประสบการณ์สำหรับผู้ศึกษาในการใช้เป็นแนวทางต่อการกล้าเผชิญกับความจริงในชีวิต สอนให้ผู้ศึกษาเป็นคนรักความจริง

มีคุณธรรมและหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกการสร้างความคิดรวบยอดอันเป็นแก่นแท้ของความรู้ เป็นรากฐานนำไปสู่การฝึกให้มินิสัย ทักษะ ค่านิยมที่ดีและถูกต้องในชีวิต เช่น การเป็นผู้มีมนุษยธรรม มีเหตุผล รู้จักเสียสละ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์มีมนุษยสัมพันธ์ ชอบใฝ่หาความรู้ มีวิจารณ์ญาณ กล้าวิจารณ์ในแนวทางริเริ่ม และสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องและมีเหตุผล ตลอดจนเป็นผู้มีระเบียบวินัยรอบคอบ และรู้จักขั้นตอนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

รวมถึงแนวคิดของ (ประณาท เทียนศรี, 2556 : 21-22) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ทำให้มนุษย์รู้จักชาติพันธุ์ของตน จนเกิดเป็นความสามัคคีและจงรักภักดี สอนให้รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติ เกิดความภาคภูมิใจและอนุรักษ์มรดกที่บรรพบุรุษสะสมไว้ เข้าใจและเห็นคุณค่าของมรดกอันทรงคุณค่า ได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีต่าง ๆ ความคิดความเชื่อ วิถีการดำเนินชีวิต ส่งผลให้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ใช้เหตุผลในการพิจารณาเรื่องราวที่เกิดขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และรู้จักยอมรับความเป็นจริง ตื่นตัวปรับปรุงตนเองไม่หลงอยู่กับอดีต ให้มีความรักชาติ รักบรรพบุรุษ สำนึกในบุญคุณต่อผู้ที่ทำประโยชน์และเสียสละชีพเพื่อชาติ เป็นต้น

กล่าวสรุปว่าจากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ข้างต้น คุณค่าของประวัติศาสตร์ช่วยสอนให้มนุษย์รู้จักตนเองและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักอดีตของมนุษย์ และมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างชาญฉลาด ผ่านวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่เป็นกระบวนการพิสูจน์หาเครื่องยืนยันหาข้อเท็จจริง โดยที่คำตอบที่ได้จึงต้อง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนสังคมศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ครบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย นอกจากนี้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยการสืบเสาะ สืบค้นเสาะหาสำรวจ ตรวจสอบอย่างมีระบบเพื่อให้เกิดองค์ความรู้จนสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาในอนาคต

กระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ข้างต้น สามารถปรับใช้กับการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สามารถสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติใช้ตาม กระบวนการพัฒนาผู้เรียนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นประวัติศาสตร์ เป็นการสังเกตเพื่อเลือกเรื่องหรือประเด็นที่ ผู้เรียนสนใจ โดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาบทเรียนที่เรียน แล้วตั้งคำถามฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเพื่อนำไปสู่ การกำหนดปัญหา จัดบันทึกข้อมูลเหล่านั้นไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมประวัติศาสตร์ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับประเด็นที่ได้ จากการทำงานกลุ่มเพื่อแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการอ่านหรือศึกษาให้ มากที่สุดเท่าที่ทำได้ การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดกับผู้รู้

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ เป็นการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นออกจาก กัน โดยการทำความเข้าใจแบบทั่วไป และการทำความเข้าใจให้แจ่มชัดขึ้น เพื่อค้นพบประเด็นสำคัญ หรือแก่นแท้ของข้อเท็จจริง แล้วจัดระเบียบจำแนกให้ตรงตามประเภทของเรื่องและความรู้

ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ประวัติศาสตร์ เป็นการนำหลักฐานมาตีความและสรุป เพื่อให้เกิด ความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปแบบของแนวคิดรวบยอดหรือโน้ตเป็นเรื่อง ๆ โดยนำหลักฐานหรือ ข้อเท็จจริงมาพิจารณา อธิบาย วิพากษ์ วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นประกอบอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 การถ่ายทอดประวัติศาสตร์ เป็นการเผยแพร่ผลงานของผู้เรียนโดยสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในการประยุกต์ใช้ เพื่อกระตุ้นหรือเชิญชวนให้บุคคลนอกห้องเรียน และมีจิตสำนึกในเรื่องราวอันดีงามในอดีต เป็นต้น (วิภาพรรณ วิภาดา พินลา, 2564 : 140)

กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนส่งคมศึกษาการจัดกิจกรรมทั้งในและ นอกชั้นเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเน้นให้ผู้มีความคิดด้วยการอภิปราย การเสวนา การอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตนเองการอ่านและการเขียนประวัติศาสตร์ให้เกิดการแสวงหาข้อมูล รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตาม ความสามารถ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเน้นให้ผู้เรียนดังนี้

1. กิจกรรมทัศนศึกษาตามรอยเส้นทางประวัติศาสตร์ คือ ให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า จากการสังเกต การสำรวจ การทดลอง การปฏิบัติจริง และเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในห้องเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยบูรณาการทักษะหลายด้านเข้าด้วยกัน เช่น การชมนิทรรศการ การชมพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ การเยี่ยมชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ การศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง เส้นทางรถไฟสายมรณะหรือสายกาญจนบุรี การศึกษาสุสานโจโฉ นครวัดนครธม ฯลฯ และร่วมกันรับผิดชอบดูแลทะนุบำรุงรักษาให้เป็นมรดกไทยประจำถิ่น

2. กิจกรรมการจัดนิทรรศการประวัติศาสตร์ คือ ให้ผู้เรียนแสดงเรื่องราวและประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ เช่น สภาพที่ตั้ง การเมืองการปกครองเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนฝึกฝนให้ผู้เรียนต่อยอดองค์ความรู้ในการเป็นมัคคุเทศก์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นพัฒนาความสามารถทางภาษาการวางแผนกิจกรรมระหว่างการเดินทาง และการวางแผนแก้ปัญหา ฯลฯ

3. กิจกรรมการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย คือ ให้ผู้เรียนอนุรักษ์วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย เช่น การส่งเสริมสถานที่สำคัญของท้องถิ่นอาหารพื้นบ้าน การละเล่นโบราณ การส่งเสริมแต่งกายชุดไทยในวันลอยกระทง การศึกษาศิลปะไทยโบราณ การเล่นดนตรีไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมวันภาษาไทยที่ปลูกฝังการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และการใช้เลขไทยที่ถูกต้อง ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นคุณค่ามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ และก่อให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในชาติบ้านเมืองของตน

4. กิจกรรมการชมภาพยนตร์ทางประวัติศาสตร์ คือ ให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติความเป็นมาของชาติเข้าใจความคิดความรู้สึกของคนในสังคมต่าง ๆ และในเวลาต่าง ๆ กัน เช่น ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ชาติไทย ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สุริโยไท พิชัยดาบหัก บางระจัน รวมทั้ง ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ต่างประเทศ 12 Years A Slave (ปลดแอกคนย่ำคน) ในการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นการลดอคติและได้บทเรียนจากประวัติศาสตร์ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตที่ย่อยมีทั้งด้านดีและด้านร้าย พฤติกรรมใดที่นำความเสียหายมาสู่สังคมส่วนรวมในอดีต ซึ่งอาจส่งผลร้ายมาสู่ปัจจุบันและเชื่อมโยงไปถึงอนาคต

5. กิจกรรมการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า สัมภาษณ์ ประวัติศาสตร์จากชาวบ้านในชุมชน และจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายประวัติศาสตร์ทางด้าน สังคมการเมือง เศรษฐกิจ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง เช่น รือกอและ จิตรกรรมขึ้นเอกของทะเลใต้ ชุมชนชาวจีนในสมัยอยุธยา การวางแผนไทยโบราณการสานเสื่อกระจูด ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงาน การประสานงาน และการติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งมีการวางแผนการทำงานกับชุมชนมากขึ้น

6. กิจกรรมการเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้ฐานข้อมูลปัญหา ข้อมูลทุนของชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ และเสริมพลังคนในชุมชนให้เข้มแข็งผ่านการทำเครื่องมือชุมชน 7 ชิ้น เช่น การทำแผนที่เดินดิน การทำผังเครือญาติการทำโครงสร้างองค์กรชุมชน การทำระบบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสวัสดิภาพของประชาชนในชุมชน การทำปฏิทินชุมชน การทำและศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน การศึกษาประวัติชีวิตบุคคล

7. กิจกรรมการทำหนังสือประวัติศาสตร์ คือ ให้ผู้เรียนถ่ายทอดเรื่องราวในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของวีรบุรุษและวีรสตรี เช่น การทำสมุดภาพพระบายสี การทำสมุดภาพสามมิติ (pop-up) การทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งผู้เรียนได้ฝึกการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการในการออกแบบ การวาดภาพการระบายสี การใช้ภาษา หรือการใช้คำในการถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจ

8. กิจกรรมการเข้าค่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม คือ ให้ผู้เรียนสร้างใจและปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Culture diversity) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกในวิถีชีวิต ชาติพันธุ์ ภาษา ความเป็นอยู่ ศาสนา และความเชื่อของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อเกิดการเคารพและยอมรับในความแตกต่าง หรือลดการสร้างความเป็นอื่น อันนำไปสู่ความไว้วางใจ และมีความปรารถนาดีต่อกันอย่างสันติสุขในสังคม (วิภาพรรณ วิภาดา พินลา, 2564 : 141)

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21

การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นรูปแบบการประเมินผู้เรียนโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การอภิปราย การใช้แบบสอบถามการใช้มาตราส่วนประเมินค่า การให้ปฏิบัติและการนำไปใช้ การทดสอบ การวัดผลงานด้วยตนเองของผู้เรียน การวัดทางสังคมมิติ การรายงานปากเปล่า และการเขียนรายงาน ฯลฯ ดังนั้นในการวัดผลและประเมินผลจำเป็นต้องวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ควรเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้าน

ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตาม
สภาพจริง (วิภาพรรณ วิภาดา พินลา, 2564 : 151)

บทสรุป

แนวทางในการเตรียมตัวของครูในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21
เป็นการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องเริ่มจากการวางแผนไม่ว่าจะการ
สอนก็ดี หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ดี จำเป็นจะต้องอาศัยการวางแผนที่ดีให้ตรงตามจุดประสงค์ จึงจะ
บรรลุจุดหมายประสบความสำเร็จ แต่การวางแผนที่ดี (good planning) การเตรียมตัวของครูสอน
ประวัติศาสตร์จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญได้เป็น 3 ประการ คือ ศาสตร์ ศิลปะการสอน และศีลธรรม
จรรยาบรรณของครู

ครูผู้สอนสังคมศึกษาจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อ
การแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต
และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามวัย ให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความรักชาติ
ศาสน์ กษัตริย์ เป็นผู้ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน ตลอดจนการ
วัดผลและประเมินผล โดยครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สม่่าเสมอ ตรงตามสภาพ
จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนนอกจากนั้น ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ต้องศึกษาเทคนิคและวิธีการ
รูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดความสนใจของ
ผู้เรียนในบทเรียนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ และกระตือรือร้นที่จะ
เรียนประวัติศาสตร์ถึ้น โดยอาศัยเทคนิคของการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้
อย่างมีประทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ (วิภาพรรณ วิภาดา
พินลา, 2564 : 151) คือแนวทางในการเตรียมตัวของครูในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุค
ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการ
สอนให้ทันยุคทันสมัยสืบต่อไป

References

กมล เกาพิจิต. (2497). *วิชาครูประถม*. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- กาญจนา ศิริมุสิกะ. (2544). *สังคมศึกษา : การสอนที่เน้นการเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง*. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เฉลิม มลิลา นิตเขตต์ปรีชา. (2559). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). *อารยธรรมไทยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2519). *ปรัชญาประวัติศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. : ประพันธ์สาส์น.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2533). *หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นาฏเฉลิม สุมวาศ์ และคณะ. (2513). *ระเบียบวิธีการสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ประภาท เทียนศรี. (2556). *การสอนสังคมเพื่อพัฒนาความคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิษณุ ชัชวาลย์ปรีชา และคณะ. (2505). *วิชาครูมัธยม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สื่อการค้า.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). *การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงใหญ่. (2542). *กระบวนการทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคล*. กรุงเทพฯ : เอสอาร์ปริ้นเตอร์.
- วิภาพรรณ วิภาดา พินลา. (2564). *การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสิฐ ทองแสง. (2515). *วิชาการศึกษา 4. นครสวรรค์ : โรงพิมพ์แสงการพิมพ์*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ตัวชี้วัดและการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2540). *เอกสารการสอนชุดวิทยาการการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาสุริยชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khruba Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

อดิสร ศักดิ์สูง. (2552). *ความคิดทางประวัติศาสตร์และวิธีวิทยาวิจัย*. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.
Johnson, Earl A. and Michael, R. Eddon, *Principles of Teaching* อ้างใน นานูเฉลียว
สุมาวงศ์และคณะ, *ระเบียบวิธีสอนทั่วไป*.